

PROJEKT

POWIATOWY PROGRAM PROMOCJI ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY NA LATA 2017 – 2020

Janów Lubelski 2017r.

WSTĘP

Program Promocji Zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017-2020, powstał na podstawie art. 9 ust.1 pkt.1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 roku (Dz. U. 2016 poz. 645 ze zm.)

Podmiotem odpowiedzialnym za przygotowanie i realizację programu jest Powiatowy Urząd Pracy w Janowie Lubelskim pod nadzorem Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Janowie Lubelskim. Adresatami programu są osoby bezrobotne, osoby poszukujące pracy oraz pracodawcy.

Opracowany program jest spójny z obowiązującym prawem oraz dokumentami strategicznymi dotyczącymi m.in. problematyki bezrobocia i utrzymania zatrudnienia w szczególności z :

- a) Krajowym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2017;
- b) Programem Rozwoju Publicznych Służb Zatrudnienia na lata 2015-2018, Ministra Pracy i Polityki Społecznej;
- c) Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego 2014-2020;
- d) Strategią Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata 2007-2020;
- e) Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020;
- f) Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020.

Niniejszy Program podzielono na cztery rozdziały. W pierwszym i drugim rozdziale przedstawiono charakterystykę bezrobocia rejestrowanego w powiecie janowskim w latach 2012-2016 oraz scharakteryzowano wybrane grupy bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Rozdział trzeci zawiera plan działań Powiatowego Urzędu Pracy w Janowie Lubelskim w zakresie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017-2020. Rozdział czwarty zawiera informację na temat źródła finansowania założonych celów i przypisanych im działań oraz prezentuje sposoby monitoringu założonych celów. Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2016-2020 ma służyć doskonaleniu pracy zarówno całej instytucji oraz indywidualnej pracy zatrudnionej w niej pracowników. Prócz realizacji podstawowych zadań przypisanych publicznym służbom zatrudnienia, ukierunkowany został na zwiększenie elastyczności ich działania poprzez dostosowanie podejmowanych działań do potrzeb konkretnego bezrobotnego i pracodawcy.

I. CHARAKTERYSTYKA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W POWIECIE JANOWSKIM W LATACH 2012 - 2016

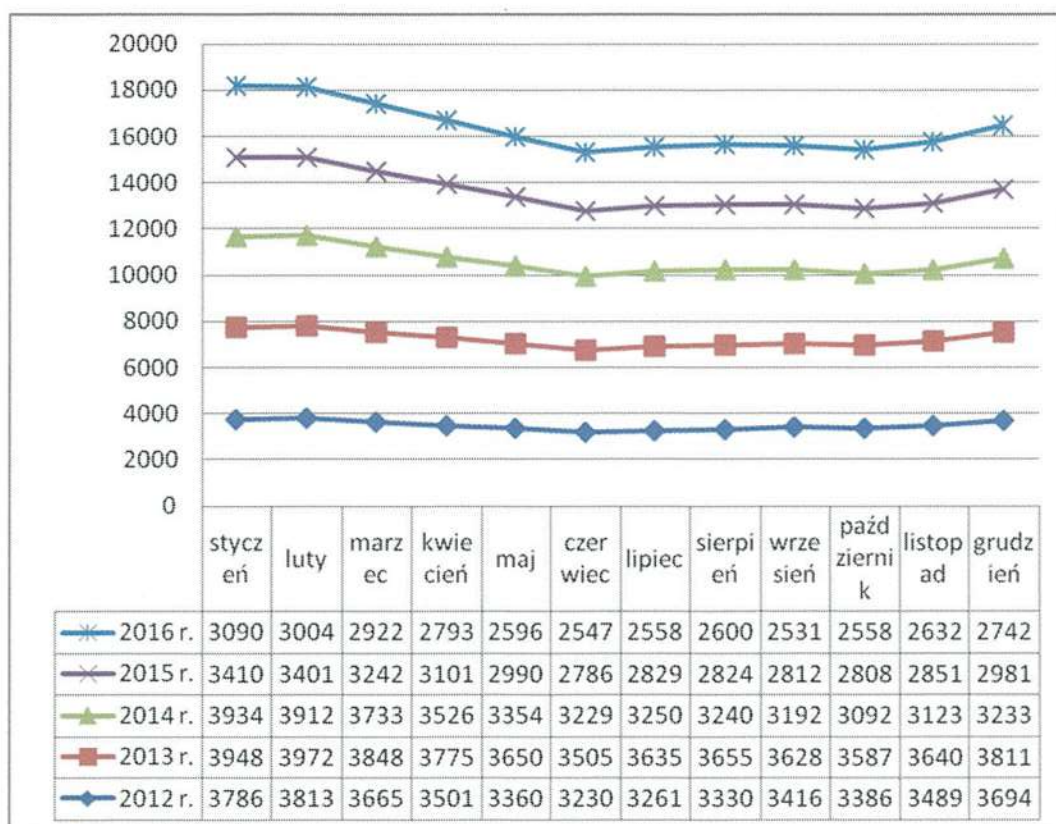
Dane przedstawione w niniejszej części opracowania charakteryzują bezrobocie na terenie powiatu janowskiego oraz ukazują stopę bezrobocia w latach 2012 - 2016 na tle województwa lubelskiego i kraju. Wartości dotyczące 2016 roku odnoszą się do stanów na dzień 31 grudnia, w zależności od dostępności danych statystycznych.

Według stanu na koniec grudnia 2016 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim wynosiła 2742 osób, a stopa bezrobocia osiągnęła poziom 11,3%.

Natężenie bezrobocia w powiecie janowskim w latach 2012 – 2016

Wyszczególnienie	Stan na 31. XII				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba bezrobotnych	3694	3811	3233	2981	2742
Stopa bezrobocia	14,5%	15,2%	13,3%	12,2%	11,3%

Na podstawie przedstawionych poniżej danych możemy zaobserwować, iż w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku, kiedy to liczba bezrobotnych wynosiła 2981 osób, poziom bezrobocia w powiecie janowskim zmalał o 0,9% (tj. o 239 osób).

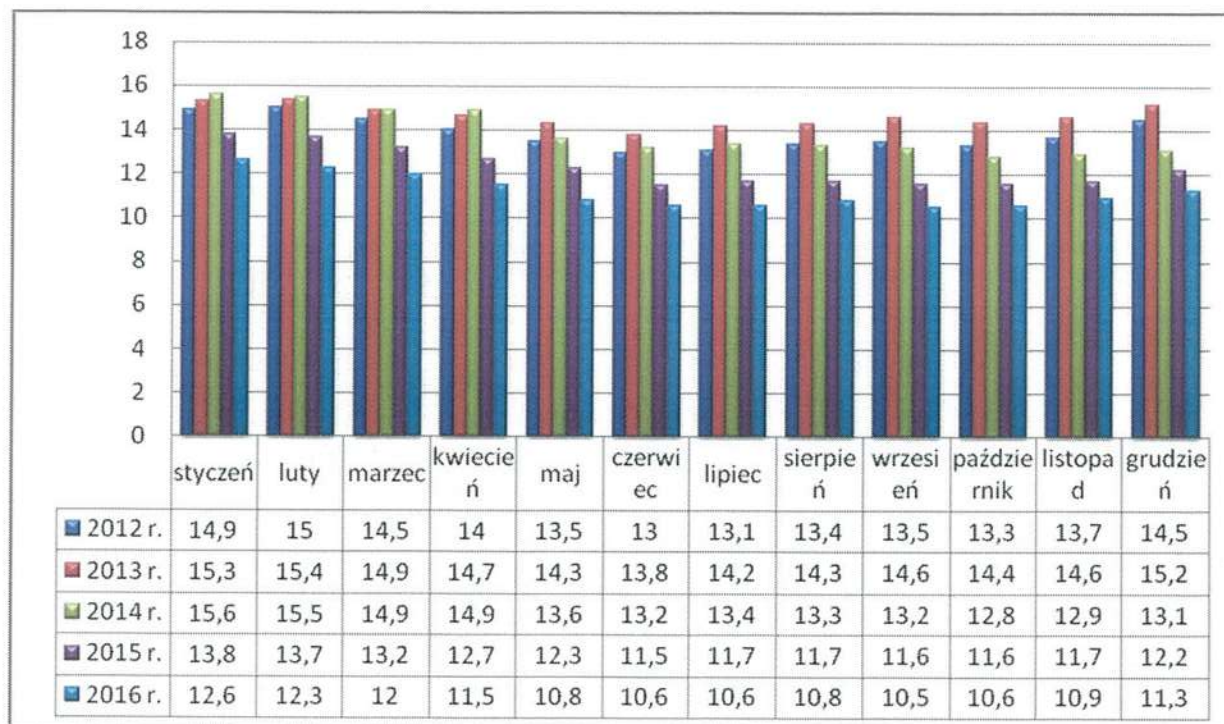
Rys. Ilość osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim w latach 2012 - 2016

Od 2012r. możemy zauważyć spadek stopy bezrobocia o 3,2%. Zmiany na rynku pracy możemy zauważyć również w na podstawie kolejnych spadków stopy bezrobocia w kolejnych miesiącach 2016r.

Stopa bezrobocia w kraju i w województwie lubelskim w poszczególnych miesiącach 2016 roku

Miesiąc	Stopa bezrobocia I (w %)		Wzrost / spadek stopy I na poziomie województwa w porównaniu do	
	w województwie	w kraju	poprzedniego miesiąca	analogicznego miesiąca ub. r.
Styczeń	12,2	10,3	+0,5	-1,0
Luty	12,2	10,3	0,0	-1,1
Marzec	11,9	10,0	-0,3	-1,1
Kwiecień	11,4	9,5	-0,5	-1,1
Maj	10,9	9,1	-0,5	-1,1
Czerwiec	10,4	8,8	-0,5	-1,1
Lipiec	10,3	8,6	-0,1	-1,1
Sierpień	10,2	8,5	-0,1	-1,1
Wrzesień	9,9	8,3	-0,3	-1,2
Październik	9,9	8,2	0,0	-1,1
Listopad	10,1	8,2	+0,2	-1,2
Grudzień	10,4	8,3	+0,3	-1,3

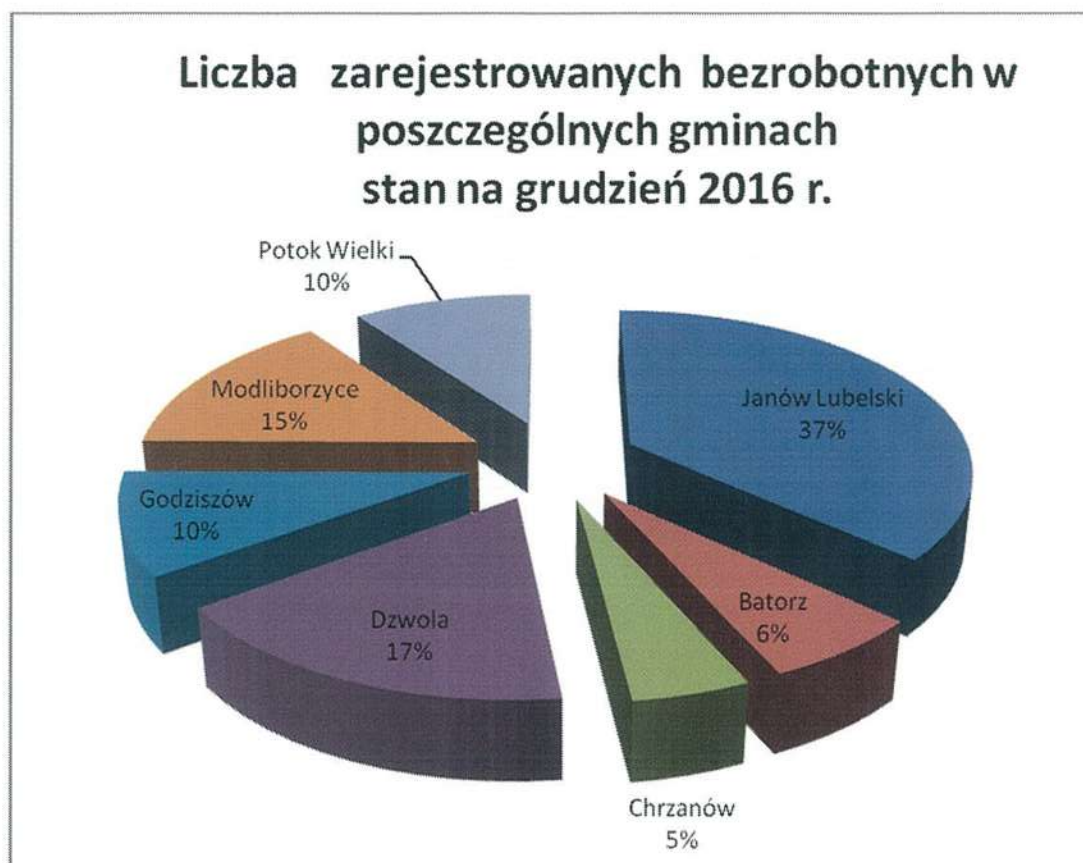
Dane statystyczne dotyczące ostatnich czterech lat pokazują, iż sytuacja na rynku pracy powiatu janowskiego w odniesieniu do sytuacji w kraju i województwie zachowuje stałą tendencję. Stopa bezrobocia w powiecie janowskim była wyższa, zarówno od stopy bezrobocia w kraju, jak i w województwie lubelskim.

Analizując ostatnie cztery lata okresu bezrobocia w powiecie janowskim, należy stwierdzić, iż najtrudniejsza sytuacja na lokalnym rynku pracy miała miejsce w 2014 roku. W I kwartale średnia liczba bezrobotnych wyniosła ok. 3500 osób, a stopa bezrobocia przekraczała 15%. Dopiero od kwietnia 2015r. w wyniku ożywienia gospodarczego zauważamy poprawę na rynku pracy. Korzystna tendencja utrzymuje się do chwili obecnej. Do końca grudnia 2016 r. pracodawcy zgłosili do PUP Janów Lubelski 1382 oferty pracy. Analizując dynamikę bezrobocia w latach 2012-2016 na lokalnym rynku pracy można zaobserwować sezonowość tego zjawiska. Począwszy od marca do sierpnia bezrobocie dynamicznie spada. Sytuacja ta jest wynikiem podejmowania w miesiącach wiosenno – letnich prac sezonowych m.in. w budownictwie oraz szeroko rozumianym przemyśle turystycznym.

Analizując poziom bezrobocia w powiecie janowskim należy brać pod uwagę podział terytorialny powiatu. Ilość osób bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych gminach, wskazuje, iż niezmiennie od kilku lat, występuje najwyższy udział osób bezrobotnych

zamieszkujących tereny wiejskie. Na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi on bowiem 71,6% ogółu osób zarejestrowanych w Urzędzie.

Struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim w latach 2012 – 2016 według wieku, poziomu wykształcenia i czasu pozostawania bez pracy

Większość zarejestrowanych osób bezrobotnych w PUP Janów Lubelski na przestrzeni ostatnich czterech lat to osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 roku życia. Grupa ta stanowiła ok. 33% wszystkich osób pozostających w rejestrach. Drugą co do liczebności grupą były osoby najmłodsze, które nie ukończyły jeszcze 25 lat. Na koniec 2016r. struktura ta przedstawia się bardzo podobnie do lat poprzednich. Liczba osób zarejestrowanych w Urzędzie z podziałem na wiek, poziom wykształcenia i czasu pozostawania bez pracy przedstawia tabela poniżej.

Wyszczególnienie			Liczba bezrobotnych w powiecie janowskim Stan na 31 grudnia 2016r.	
			ogółem	kobiety
Wiek	18-24 lat	1	650	283
	25-34 lat	2	903	490
	35-44 lat	3	498	236
	45-54 lat	4	396	147
	55-59 lat	5	200	67
	60-64 lat	6	95	1
Wykształcenie	wyższe	7	436	304
	policealne i średnie zawodowe	8	721	353
	średnie ogólnokształcące	9	355	207
	zasadnicze zawodowe	10	667	226
	gimnazjum i poniżej	11	563	140
Staż pracy ogółem	do 1 roku	12	497	249
	1-5	13	593	247
	5-10	14	281	114
	10-20	15	250	106
	20-30	16	118	33
	30 lat i więcej	17	26	4
	bez stażu	18	977	477
ogółem		19	2742	1230

Jak można zaobserwować najliczniejszą grupą osób w analizowanych czterech latach jest grupa osób bez stażu pracy: to ok. 35% ogółu oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym 25%. Zmiany w procentowym udziale wyżej wymienionych grup w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w analizowanych ostatnich czterech latach przedstawia tabela poniżej

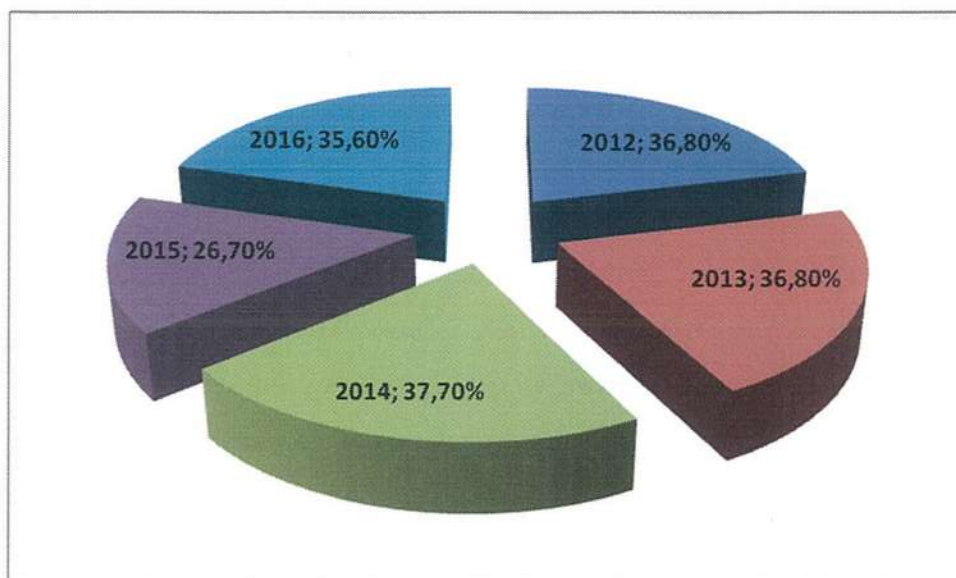
Struktura bezrobocia w latach 2012 - 2016

(procentowy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych % - do ogółu zarejestrowanych na 31 XII)

Wyszczególnienie	Stan na 31. XII				
	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Kobiety</i>	43,2%	44%	42,3%	44,6%	44,8%
Młodzież (w wieku od 18 do 24 lat)	27,8%	26,5%	26,7%	24,3%	23,7%
<i>Zamieszkali na wsi</i>	73,1%	72,6%	71,9%	70,9%	71,6%
<u>Wykształcenie bezrobotnych:</u>					
- wyższe	13,3%	14,6%	14,3%	14,2%	15,9%
- policealne i średnie zawodowe	24,7%	24,6%	26,4%	26,4%	26,3%
- średnie ogólnokształcące	14,0%	13,9%	12,6%	13,5%	12,9%
- zasadnicze zawodowe	25,8%	24,7%	25%	24,6%	24,3%
- gimnazjalne i poniżej	22,2%	22,1%	21,7%	21,3%	20,5%
Bezrobotni bez stażu pracy	36,8%	36,8%	37,7%	26,7%	35,6%
Bezrobotni z prawem do zasiłku	8,3%	5,5%	5,4%	5,1%	4,9%
Długotrwale bezrobotni	64,4%	67,3%	68,9%	68,2%	66,3%
Bezrobotni niepełnosprawni	1,3%	1,9%	2,1%	2,2%	2,0%
Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2,5%	3,9%	3%	2,4%	2,8%

Badając strukturę bezrobotnych w powiecie janowskim warto również dokonać analizy według czasu pozostawania bez pracy ponieważ ma to istotny wpływ na sytuację bezrobotnych. 66,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych to osoby bez stażu pracy.

Przyczyną takiego stanu może być fakt, iż powiat janowski jest w większości powiatem wiejskim – rolniczym i część osób pracuje we własnych niewielkich gospodarstwach, co pozwala im na zarejestrowanie się w Urzędzie. Duża grupa osób bezrobotnych mieszka na terenach znacznie odległych od rynku pracy, a to również ma znaczny wpływ na taką strukturę bezrobotnych.

Rys. Osoby bezrobotne bez stażu pracy w latach 2012 – 2016

Bezrobocie trwające do kilku miesięcy na ogół nie jest dotkliwie odczuwane przez bezrobotnych i ich rodziny. Oczywiście sytuacja materialna takich osób i ich rodzin ulega pogorszeniu, ale jest ona nieporównywalnie korzystniejsza, niż w przypadku bezrobocia trwającego powyżej jednego roku.

Bezrobocie trwające powyżej roku określane jest mianem bezrobocia długotrwałego. Jego następstwa są niezwykle przykre dla osób dotkniętych tym problemem. Poza bardzo trudną sytuacją materialną, ten rodzaj bezrobocia prowadzi często do pogorszenia stanu zdrowia osoby bezrobotnej, sfrustrowanej brakiem zatrudnienia i do izolacji społecznej (strach przed kontaktami z ludźmi pracującymi z obawy o posądzenie bycia „nieudacznikiem”, a także koszty związane z podtrzymywaniem więzi towarzyskich). W konsekwencji rodzą się poważne konflikty rodzinne, cierpią dzieci, mające ograniczony dostęp do edukacji i kultury. Poważnym skutkiem bezrobocia chronicznego jest także dezaktualizowanie się kwalifikacji i umiejętności zawodowych bezrobotnego, ze względu na szybko zmieniający się rynek pracy.

Wykształcenie jest również cechą istotnie różnicującą pozycję na rynku pracy. Struktura wykształcenia bezrobotnych z terenu powiatu janowskiego na przestrzeni ostatnich lat nie uległa zasadniczym zmianom. Najmniej bezrobotnych rokrocznie znalazło się w grupie osób z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym. Najliczniejszą natomiast grupę, stanowią osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe, średnie zawodowe oraz policealne. Wiąże się to z faktem, iż na terenie powiatu janowskiego znajdują się szkoły kształcące właśnie na takim poziomie nie adekwatnym do potrzeb rynku pracy.

II. CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH KATEGORIIBEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W PUP JANÓW LUBESLKI NA DZIEŃ 31 GRUDZIEŃ 2016 ROKU

Kobiety

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim zarejestrowanych było 1230 kobiet i stanowiły one 44,8% ogółu bezrobotnych. Najwyższy odsetek tej kategorii bezrobotnych odnotowano w gminie Janów Lubelski 17,3%.

Najtrudniejszą sytuację mają kobiety w przedziale wiekowym 25-34. Odsetek bezrobotnych w tej grupie na koniec grudnia 2016 roku wyniósł 17,9%. Jest to przedział wiekowy, w którym większość kobiet decyduje się na założenie rodziny i po urodzeniu dziecka trudniej jest im znaleźć odpowiednią pracę. W lepszej sytuacji są zarejestrowane kobiety powyżej 55 roku życia (5,5%), a wynika to z faktu, że kobiety te w przeważającej części są objęte bądź to zasiłkiem przedemerytalnym, bądź też przysługuje im wcześniejsza emerytura.

Biorąc pod uwagę wykształcenie zarejestrowanych kobiet, to najmniejszy odsetek stanowią osoby z wykształceniem średnio ogólnokształcącym (12,9 %) i wyższym (15,9%). Natomiast najwięcej zarejestrowanych jest kobiet posiadających wykształcenie średnie zawodowe i policealne (26,3%).

Bezrobotni do 30 roku życia

Na dzień 31 grudnia 2016 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim osoby do 30 roku życia stanowiły znaczącą grupę osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Zarejestrowanych bowiem było 1161 osób, czyli 42,3% wszystkich osób pozostających bez zatrudnienia. W tej grupie kobiety stanowią 47,6%, tj. 553 osoby. Największy odsetek w tej grupie wiekowej stanowią również osoby z policealnym i średnim zawodowym 33,6% oraz wyższym 21,1%. Analiza rynku pracy w Polsce pokazuje, iż przyczyną tego stanu rzeczy jest przede wszystkim niedostosowanie kierunków kształcenia i metod edukacji do oferowanych stanowisk pracy oraz wymogów stawianych przez pracodawców. Pomimo posiadanego wykształcenia i kwalifikacji osoby młode mają poważne problemy podczas procesu wejścia na rynek pracy. Obecny system edukacji w Polsce jest przede wszystkim ukierunkowany na zdobywanie wiedzy teoretycznej, brak im przygotowania praktycznego, dlatego też polscy absolwenci są nieprzygotowani do świadczenia pracy. Nie potrafią zastosować posiadanej wiedzy w praktyce.

Długotrwale bezrobotni

Zgodnie z zapisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za osoby długotrwale bezrobotne należy uważać bezrobotnych, którzy pozostają w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku w Urzędzie zarejestrowanych było 1819 osób długotrwale bezrobotnych, w tym 840 kobiet. Stanowili aż 66,3% wszystkich zarejestrowanych w Urzędzie. W porównaniu jednak z grudniem 2015 roku zanotowano nieznaczny spadek długotrwałego bezrobocia na terenie powiatu janowskiego, gdyż wskaźnik ten wynosił 68,2% bezrobotnych, tj. 2034 osób. Należy jednak zaznaczyć, iż długotrwale bezrobocie nie jest jedynie pochodną trudnej sytuacji na rynku pracy, ale w znacznym stopniu wynika z zależności ubezpieczenia zdrowotnego osób pozostających bez zatrudnienia lub pracujących w „szarej strefie” od zarejestrowania w urzędzie pracy.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia

Bezrobocie wśród osób powyżej 50 roku życia na przestrzeni ostatnich czterech lat zmieniło się i na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosło 495 osób, tj. 18,0% ogółu bezrobotnych. W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił niewielki spadek udziału tej grupy w całej populacji osób zarejestrowanych w Urzędzie, na koniec grudnia 2015 roku w rejestrach znajdowało się 560 osób w wieku powyżej 50 lat i stanowili oni 18,7% zarejestrowanych.

W tej grupie na koniec 2016 roku było 395 osób długotrwale bezrobotnych. Osoby powyżej 50 roku życia stanowiły jedną z grup bezrobotnych będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, co wynika z braku zainteresowania nimi ze strony pracodawców.

Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych

Zgodnie z definicją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy bezrobotnym bez kwalifikacji zawodowych jest ta osoba, która nie posiada kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub Innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku grupa ta liczyła 844 osoby, co stanowiło 30,8% ogółu bezrobotnych.

Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego

W porównaniu z wyżej omawianą grupą osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy osoby bez doświadczenia zawodowego mogą posiadać kwalifikacje zawodowe, ale nie są one poparte doświadczeniem uzyskanym w trakcie zatrudnienia, wykonywania innej pracy zarobkowej lub prowadzenia działalności gospodarczej przez okres co najmniej 6 miesięcy. Na koniec grudnia 2016 roku zarejestrowanych w Urzędzie było 1188 takich osób, z których 581 to kobiety. W grupie tej znajdują się przede wszystkim osoby młode do 30 roku życia 826 osób, w tym do 25 roku życia w rejestrach Urzędu znajdowało się 537 osób. Stanowią one 69,5% wszystkich zarejestrowanych osób bez doświadczenia zawodowego. Warto również przeanalizować strukturę tej grupy bezrobotnych z uwzględnieniem poziomu wykształcenia, która przedstawia się następująco:

– wyższe	206 osób
– policealne i średnie zawodowe	367 osób
– średnie ogólnokształcące	210 osób
– zasadnicze zawodowe	163 osób
– gimnazjalne i poniżej	242 osoby

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż największa liczba osób bez doświadczenia zawodowego dotyczy populacji posiadającej wykształcenie policealne i średnie zawodowe. Pokazuje to ponownie słabość istniejącego systemu edukacji i wskazanie do jego poprawy oraz dostosowania do panujących uwarunkowań rynku pracy.

Osoby niepełnosprawne

Na koniec grudnia 2016 roku w ewidencji PUP znajdowało się 55 osób niepełnosprawnych. Stanowili oni 2% ogółu bezrobotnych. W grupie tej ilość kobiet wynosi 20% ogółu. Z całej omawianej grupy 3 niepełnosprawnych bezrobotnych posiada prawo do zasiłku, co stanowi 5,5%. Na przełomie ostatnich lat odsetek osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych znajduje się na porównywalnym poziomie.

Bezrobotni bez prawa do zasiłku

Na dzień 31 grudnia 2016 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim zarejestrowane były 2742 osoby, w tym 135 bezrobotnych posiadających prawo do pobierania zasiłku, (t. j. 5%) natomiast 95% wszystkich zarejestrowanych nie otrzymywało świadczeń z tytułu bezrobocia, poza ubezpieczeniem zdrowotnym. Odpowiednio w roku 2015 zarejestrowanych było 2829 osób, z tego 145 osób posiadało prawo do zasiłku (t. j. 5,1%) natomiast 94,9% wszystkich zarejestrowanych nie posiadało świadczeń z tytułu bezrobocia poza ubezpieczeniem zdrowotnym.

Bezrobotni zamieszkali na wsi

Według stanu z 31 grudnia 2016 roku w tutejszym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 1964 bezrobotnych zamieszkałych w na terenach wiejskich, co stanowi ok. 72% ogółu bezrobotnych, odpowiednio w roku 2015 było to 2112 osób (71%). Jest to grupa bardzo trudna do zaktywizowania z uwagi na niskie kwalifikacje zawodowe oraz utrudniony dojazd na rynek pracy, co znacznie obniża ich konkurencyjność na rynku.

III. PLAN DZIAŁAŃ POWIATOWEGO URZĘDU PRACY W JANOWIE LUBELSKIM W ZAKRESIE PROMOCJI ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY NA LATA 2017 – 2020

Przeprowadzona analiza sytuacji osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim w kontekście zmieniających się uwarunkowań gospodarczych i prawnych regulujących problematykę bezrobocia oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy w powiecie janowskim stała się podstawą do opracowania Powiatowego Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na najbliższe 4 lata. Określone w nim obszary priorytetowe i zadania oraz sposób ich realizacji pozwolą na osiągnięcie celu strategicznego jakim jest:

SPADEK BEZROBOCIA I WZROST WSKAŹNIKA ZATRUDNIENIA OSÓB BEZROBOTNYCH POPRZECZ ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI POŚREDNICTWA PRACY I WYKORZYSTANIE INSTRUMENTÓW RYNKU PRACY

W kontekście wyżej określonego celu strategicznego w następujący sposób zdefiniowane zostały obszary priorytetowe działań Powiatowego Urzędu Pracy na lata 2017 – 2020:

- I. Zwiększenie dostępności klientów Powiatowego Urzędu Pracy do usług i instrumentów rynku pracy adekwatnych do ich potrzeb.
- II. Wspieranie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, zwłaszcza z grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy .
- III. Ograniczanie bezrobocia długotrwałego jako element przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
- IV. Popularyzacja idei kształcenia ustawicznego jako narzędzia prewencji bezrobocia.
- V. Wzrost efektywności działań oraz jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Efektem realizacji działań zaplanowanych w wyżej określonych obszarach priorytetowych będzie ustalenie dla każdej osoby bezrobotnej zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy takiego profilu pomocy, który pozwoli na właściwe adresowanie form wsparcia odpowiednio do potrzeb różnych grup klientów i skrócenie okresu oczekiwania na pomoc w zakresie aktywizacji, co przyczyni się do ich wejścia lub powrotu na rynek pracy. Natomiast zwiększenie efektywności zarządzania usługami i instrumentami rynku pracy, a także środkami przeznaczonymi na finansowanie działań z zakresu przeciwdziałania bezrobociu, pozwoli na osiągnięcie wskaźników efektywności zatrudnieniowej i kosztowej podstawowych form aktywizacji zawodowej.

Priorytet I: Zwiększenie dostępności klientów Powiatowego Urzędu Pracy do usług i instrumentów rynku pracy adekwatnych do ich potrzeb.

Lp.	Zadania	Sposób realizacji
1.	Zwiększenie dostępu osób bezrobotnych i poszukujących pracy do ofert pracy.	Inspirowanie i organizowanie kontaktów bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami, w tym poprzez organizację giełd i targów pracy.
		Nawiązywanie kontaktów z pracodawcami przez doradców klienta instytucjonalnego w celu pozyskania ofert pracy.
		Usługa pośrednictwa pracy za granicą w ramach systemu EURES – informacja o wolnych miejscach zatrudnienia oraz warunkach życia i podejmowania zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
2.	Współpraca z pracodawcami na rzecz pozyskiwania Ofert zatrudnienia z otwartego rynku pracy.	Nawiązywanie kontaktów z pracodawcami w zakresie rozpoznawania ich potrzeb kadrowych oraz promowania usługi pośrednictwa pracy oferowanej przez Urząd.
		Popularyzowanie wśród pracodawców nowych instrumentów rynku pracy jako atrakcyjnych form wsparcia przy zatrudnianiu osób bezrobotnych.
		Skrócenie czasu realizacji ofert pracy składanych przez pracodawców.
3.	Właściwy dobór form wsparcia adekwatnych do sytuacji i potrzeb osób bezrobotnych.	Doskonalenie profilowania pomocy dla osób bezrobotnych ułatwiającego ich skierowanie do właściwych form wsparcia.
		Indywidualizacja obsługi klienta – przygotowanie przez doradców klienta Indywidualnych Planów Działania w celu nakreślenia indywidualnej ścieżki powrotu osoby bezrobotnej na rynek pracy.
		Kierowanie osób bezrobotnych do zatrudnienia wspieranego instrumentami rynku pracy pod kątem utrzymania zatrudnienia po zakończeniu okresu subsydiowania.
4.	Zapewnienie możliwości uzyskania indywidualnego wsparcia dla osób znacznie oddalonych od rynku pracy.	Tworzenie i realizowanie w partnerstwie z ośrodkami pomocy społecznej oraz instytucjami partnerstwa lokalnego programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób oddalonych od rynku pracy i zagrożonych wykluceniem społecznym.
5.	Prowadzenie usługi poradnictwa zawodowego dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy.	Udzielanie bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz w planowaniu rozwoju kariery zawodowej.
		Inicjowanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.

Priorytet II: Wsparcie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, zwłaszcza z grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Lp.	Zadania	Sposób realizacji
1.	Wsparcie zatrudnienia osób bezrobotnych do 30 roku życia.	Realizowanie programu Gwarancje dla Młodzi – zapewnienie osobom do 25 roku życia oferty zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu w ciągu 4 miesięcy od dnia rejestracji w PUP.
		Umożliwienie osobom do 30 roku życia zdobycia doświadczenia zawodowego w formie stażu lub przy wykorzystaniu nowych instrumentów rynku pracy – bon y stażowe, bony zatrudnieniowe.
		Refundowanie pracodawcom zatrudniającym bezrobotnych do 30 roku życia kosztów wyposażenia stanowiska pracy lub kosztów składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń tych osób.
		Promowanie postaw przedsiębiorczości wśród osób młodych poprzez przyznawanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz promocja programu pożyczkowego na uruchomienie działalności gospodarczej „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie” .
		Wsparcie mobilności przestrzennej osób młodych – przyznawanie osobom podejmującym zatrudnienie poza miejscem zamieszkania bonów na zasiedlenie lub zwrot kosztów dojazdu.
		Organizowanie nowej formy wsparcia w postaci refundacji przez okres 12 miesięcy kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionego pracownika.
2.	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych po 50 roku życia.	Promowanie wśród pracodawców dostępnych instrumentów rynku pracy wspierających zatrudnienie osób starszych.
		Organizowanie subsydiowanych form zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia – prace interwencyjne refundowanie kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.
		Dofinansowanie wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia skierowanych osób bezrobotnych powyżej 50 i powyżej 60 roku życia.
		Przyznawanie jednorazowych środków na uruchomienie działalności gospodarczej poprzedzone szkoleniem z zakresu podstaw przedsiębiorczości.
3.	Wzrost wskaźnika zatrudnienia osób bezrobotnych sprawujących opiekę nad dzieckiem lub osobą zależną.	Popularyzowanie wśród pracodawców i bezrobotnych instrumentów rynku pracy pozwalających na łączenie pracy zawodowej z życiem rodzinnym.
		Przyznawanie pracodawcom grantów na utworzenie stanowisk pracy w formie telepracy dla bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy.

		Przyznawanie pracodawcom świadczeń aktywizacyjnych za zatrudnienie bezrobotnych powracających na rynek pracy po przerwie związanej z wychowywaniem dziecka lub opieką nad osobą zależną.
		Refundowanie kosztów opieki nad dzieckiem osobom bezrobotnym podejmującym zatrudnienie.
4.	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy.	Rozpoznanie potrzeb i możliwości zawodowych osób niepełnosprawnych.
		Dobór form wsparcia adekwatnych do sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych – organizacja staży i szkoleń, przyznawanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, kierowanie na miejsca pracy utworzone dla tych osób.
		Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
5.	Promowanie aktywności osób bezrobotnych podejmujących zatrudnienie.	Wypłata dodatków aktywizacyjnych bezrobotnym podejmującym zatrudnienie lub inną pracę zarobkową.
		Refundowanie kosztów opieki nad dzieckiem.
		Zwrot kosztów dojazdu lub zakwaterowania osobom bezrobotnym podejmującym zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, odbywającym staż lub przygotowanie zawodowe poza miejscem zamieszkania.

Priorytet III: Ograniczanie bezrobocia długotrwałego jako element przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Lp.	Zadania	Sposób realizacji
1.	Wypracowanie i wdrożenie systemu wsparcia ułatwiającego powrót osób długotrwanie bezrobotnych na rynek pracy.	Zdiagnozowanie indywidualnej sytuacji osób długotrwanie bezrobotnych, z uwzględnieniem ich kwalifikacji, umiejętności i dysfunkcji utrudniających powrót i utrzymanie się na rynku pracy. Prowadzenie przez doradców zawodowych poradnictwa zawodowego dla tej grupy w formie porad indywidualnych oraz szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy. Stosowanie form aktywizacji zawodowej dostosowanych do możliwości i sytuacji osób długotrwanie bezrobotnych.
2.	Organizowanie i realizowanie programów specjalnych dla osób bezrobotnych, dla których ustalono II lub III profil pomocy.	Kierowanie osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej do wykonywania prac społecznie użytecznych na terenie gmin. Łączenie różnych form wsparcia w celu doprowadzenia osób długotrwanie bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia. Finansowanie elementów specyficznych wspierających zatrudnienie uczestników programów specjalnych.
3.	Objęcie Programem Aktywizacja i Integracja (PAI) osób długotrwanie bezrobotnych z III profilem pomocy, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.	Promowanie Programu w gminach oraz ośrodkach pomocy społecznej oraz upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie jego organizacji. Łączenie elementów aktywizacji zawodowej realizowanych przez PUP z elementami integracji społecznej realizowanymi przez ośrodki pomocy społecznej lub organizacje pozarządowe.
4.	Zacieśnianie współpracy PUP z ośrodkami pomocy społecznej działającymi na terenie powiatu w zakresie działań dotyczących wspólnych klientów.	Podejmowanie wspólnych działań i realizowanie programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i klientów pomocy społecznej. Kierowanie osób bezrobotnych do udziału w kontrakcie socjalnym lub indywidualnym programie usamodzielnienia. Wymiana informacji o planowanych działaniach wobec osób bezrobotnych.
5.	Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Pracy w zakresie zlecania działań aktywizacyjnych na rzecz osób bezrobotnych.	Rekrutowanie i kierowanie osób długotrwanie bezrobotnych, dla których ustalono II lub III profil pomocy, do realizatora działań aktywizacyjnych, w celu doprowadzenia ich do zatrudnienia.

Priorytet IV: Popularyzacja idei kształcenia ustawicznego jako narzędzia prewencji bezrobocia.

Lp.	Zadania	Sposób realizacji
1.	Ułatwienie osobom młodym przejścia z systemu edukacji na rynek pracy.	Organizowanie szkoleń zawodowych dla tej grupy bezrobotnych w celu uzupełnienia posiadanych kwalifikacji zawodowych i dostosowania ich do aktualnych potrzeb rynku pracy.
		Przyznawanie bonów szkoleniowych osobom bezrobotnym do 30 roku życia stanowiących gwarancję skierowania ich na wskazane szkolenia.
		Współdziałanie ze szkołami ponadgimnazjalnymi na terenie powiatu pod kątem dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy.
2.	Popularyzacja idei kształcenia ustawicznego wśród osób bezrobotnych.	Organizowanie szkoleń zawodowych dla bezrobotnych w celu uzupełnienia lub odnowienia posiadanych kwalifikacji zawodowych, nabycia nowych umiejętności lub zdobycia nowych kwalifikacji i nowego zawodu.
		Organizowanie szkoleń pod potrzeby pracodawcy.
		Przyznawanie bezrobotnym bez kwalifikacji zawodowych stypendiów na kontynuację nauki.
		Finansowanie kosztów studiów podyplomowych.
3.	Popularyzacja wiedzy na temat zasad prowadzenia działalności gospodarczej.	Organizowanie i finansowanie szkoleń z zakresu „ABC przedsiębiorczości” wspierających podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne, które otrzymały dofinansowanie na ten cel.
		Organizowanie spotkań z osobami zainteresowanymi rozpoczęciem działalności gospodarczej w ramach „Dnia Przedsiębiorczości – IDG”.
		Popularyzowanie wiedzy i kreowanie postaw przedsiębiorczości wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych.
4.	Wspieranie kształcenia osób pracujących dzięki wykorzystaniu środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego.	Upowszechnianie wśród pracodawców zasad korzystania ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego jako narzędzia podnoszenia kompetencji zawodowych pracowników.
		Finansowanie działań na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców, takich jak: kursy i studia podyplomowe, egzaminy potwierdzające nabycie kwalifikacji lub uprawnień zawodowych.

Priorytet V: Wzrost efektywności działań oraz jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Lp.	Zadania	Sposób realizacji
1.	Dążenie do wprowadzenia proefektywnościowego modelu wydatkowania środków Funduszu Pracy.	Wzrost efektywności zatrudnieniowej realizowanych usług i instrumentów rynku pracy.
		Zmniejszenie wskaźnika efektywności kosztowej podstawowych form aktywizacji zawodowej.
		Kierowanie instrumentów rynku pracy do pracodawców pod kątem zapewnienia trwałości zatrudnienia osoby bezrobotnej po okresie aktywizacji zawodowej finansowanej z Funduszu Pracy.
		Eliminowanie kosztów związanych z finansowaniem nieefektywnych instrumentów rynku pracy.
2.	Pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację działań na rzecz zwiększenia zatrudnienia osób bezrobotnych.	Realizacja działań aktywizacji osób bezrobotnych do 29 roku życia zwłaszcza z grupy NEET (osoby bez pracy, nauki, szkolenia) w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.
		Poprawa dostępu do zatrudnienia dla osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia, w tym o niskich kwalifikacjach, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020.
		Wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych w ramach realizacji programów regionalnych w województwie lubelskim.
3.	Wypracowanie modelu współpracy z pracodawcami.	Indywidualizacja obsługi pracodawców, upraszczanie procedur, wykorzystanie technologii cyfrowych.
		Wzmocnienie funkcji Urzędu jako pośrednika pomiędzy pracodawcami a osobami poszukującymi zatrudnienia.
		Diagnozowanie potrzeb i oczekiwań pracodawców wobec kandydatów do pracy i ich kwalifikacji – doskonalenie metod doboru potencjalnych pracowników.
		Organizowanie spotkań z pracodawcami zrzeszonymi w Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców oraz w Stowarzyszeniu Przewoźników z Regionu Janowskiego i innych w miarę możliwości
		Prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.
4.	Rozwijanie partnerstwa lokalnego w powiecie.	Współpraca z partnerami rynku pracy w zakresie przygotowywania i realizacji projektów lokalnych na rzecz promocji zatrudnienia.

5.	Doskonalenie organizacji Powiatowego Urzędu Pracy.	Analiza organizacji pracy w Urzędzie, aktualizowanie regulaminów, procedur i instrukcji.
		Usprawnianie metod pracy w Urzędzie – wypracowanie modelu obsługi zorientowanej na klienta.
		Promowanie usług i instrumentów rynku pracy oraz działalności Urzędu za pośrednictwem lokalnych mediów oraz własnych materiałów informacyjnych.
		Badanie postaw i oczekiwań oraz stopnia satysfakcji klientów.
		Ocena jakości obsługi klienta w celu określenia obszarów wymagających poprawy.
		Ułatwianie klientom Urzędu dostępu do informacji – zamieszczanie materiałów informacyjnych na stronie internetowej, tablicach ogłoszeń oraz tablicy multimedialnej usytuowanej na budynku Urzędu.
6.	Podnoszenie poziomu kompetencji zawodowych pracowników Powiatowego Urzędu Pracy.	Organizowanie szkoleń dla pracowników podnoszących ich wiedzę i umiejętności praktyczne.
		Rozwijanie narzędzi i zasobów informacyjnych na potrzeby doradców klienta.
		Popularyzacja dobrych praktyk w zakresie podnoszenia efektywności działań podejmowanych na rzecz osób bezrobotnych.
		Wymiana doświadczeń – udział w spotkaniach i konferencjach organizowanych przez partnerów rynku pracy.

IV. FINANSOWANIE I MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU

Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2017 – 2020 jest dokumentem programowym wskazującym kierunki działania Powiatowego Urzędu Pracy, które mają na celu poprawę sytuacji mieszkańców powiatu janowskiego na lokalnym rynku pracy i są zgodne z priorytetami polityki państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do ograniczenia bezrobocia i aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, rozwój kwalifikacji zawodowych, pomoc osobom młodym w zdobyciu doświadczenia zawodowego, wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy i rozwój przedsiębiorczości.

W celu właściwej realizacji zadań oraz zdiagnozowania zapotrzebowania na pracę wykonywany będzie corocznie monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych, a także prowadzona będzie analiza informacji pozyskanych od pracodawców powiatu janowskiego dotyczących ich potrzeb kadrowych. Wypracowany zostanie nowy model współpracy z pracodawcami ukierunkowany na uproszczenie procedur i wzmocnienie funkcji Urzędu jako pośrednika pomiędzy pracodawcami, a osobami poszukującymi zatrudnienia. Wprowadzony zostanie również proefektywnościowy system wydatkowania środków na aktywizację osób bezrobotnych, w którym instrumenty rynku pracy będą dodatkowym wsparciem dla pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne o słabszej kondycji na rynku pracy oraz zapewniających dalsze zatrudnienie po okresie subsydiowania.

Zgodnie z założeniami Programu intensywne działania zostaną skierowane do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zintensyfikowana zostanie współpraca z lokalnymi partnerami rynku pracy w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć zmierzających do zaktywizowania osób bezrobotnych z wyżej wymienionych grup.

W okresie obowiązywania niniejszego Programu zaplanowane w nim działania będą realizowane w trybie ciągłym, mogą jednak ulec ewentualnemu przeformułowaniu w zależności od potrzeb społecznych i zmieniających się uwarunkowań rynku pracy.

Zadania i cele przedstawione w Powiatowym Programie Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2017 – 2020 realizowane będą przy udziale wszystkich możliwych źródeł finansowania takich jak:

1. Fundusz Pracy (FP)

W poszczególnych latach wielkość środków Funduszu Pracy na realizację aktywnych programów rynku pracy w powiecie, uzależniona będzie od wysokości limitów ustalonych przez Ministra właściwego do spraw pracy w oparciu o obowiązujące w danym okresie przepisy, w tym rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie tych zadań. Poza tym Powiatowy Urząd Pracy będzie ubiegał się o dodatkowe środki uruchamiane z rezerwy Ministra.

2. Europejski Fundusz Społeczny (EFS)

Zadania na rzecz promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy realizowane będą przy wsparciu środków Europejskiego Funduszu Społecznego, otrzymanych przez Urząd Pracy w wyniku opracowanych projektów systemowych oraz pozyskanych w drodze konkursów zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy.

3. Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)

Środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego przeznaczone na finansowanie działań na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców przyznawane będą corocznie zgodnie z wzorem podziału i priorytetami ustalonymi przez Ministra właściwego do spraw pracy.

4. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)

Wysokość środków PFRON, przeznaczonych na realizację przez Urząd zadań na rzecz aktywizacji i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, ustalana będzie każdego roku przez Radę Powiatu na podstawie zapotrzebowania zgłoszonego przez Powiatowy Urząd Pracy.

5. Budżet Powiatowego Urzędu Pracy

Bieżąca działalność Urzędu finansowana jest ze środków budżetowych do wysokości określonej w planie finansowym na dany rok kalendarzowy. Środki przeznaczane są m.in. na zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego realizowania zadań Urzędu oraz finansowanie wynagrodzeń zatrudnionych pracowników.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań związanych z wdrażaniem Programu promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej na lata 2017-2020 jest Powiatowy Urząd Pracy w Janowie Lubelskim. Monitoring niniejszego programu będzie prowadzony w oparciu o wypracowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim procedury dotyczące sprawozdawczości z realizacji zadań. Dane statystyczne, ilościowe i jakościowe będą przygotowywane przez pracowników merytorycznie odpowiedzialnych za realizację

poszczególnych usług i instrumentów rynku pracy lub innych zadań przypisanych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i regulacjami wewnątrz instytucji.

Monitoring będzie odbywał się na bieżąco, natomiast po każdym roku jego realizacji sprawozdanie z wykonania poszczególnych działań przedstawione zostanie Powiatowej Radzie Rynku Pracy łącznie ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Urzędu Pracy za dany rok.

Działania powiatowego Urzędu Pracy w Janowie Lubelskim w zakresie realizacji programu koncentrować się będą na marketingu i promowaniu świadczonych usług, na zachęcaniu, przyciąganiu i motywowaniu klientów PUP zarówno osób bezrobotnych jak również pracodawców, do korzystania zaoferowanych przez urząd usług i form wsparcia oraz w kształtowaniu pozytywnego wizerunku Urzędu, jako instytucji nowoczesnej, otwartej na klienta, przyjaznej i budzącej zaufanie.

ZAKOŃCZENIE

Opracowanie Programu promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017– 2020, stanowi wykonanie postanowień art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2016, poz. 645 ze zm.), zgodnie z którymi samorząd powiatu opracowuje i realizuje program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, stanowiący część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

W związku z zakończeniem Powiatowego programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej lokalnego rynku pracy na lata 2012-2016, zaistniała konieczność przygotowania nowego dokumentu programowego na lata 2017-2020.

Program promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017-2020 określa cele i działania w zakresie aktywizacji zawodowej dokonywane za pośrednictwem realizacji usług i instrumentów rynku pracy przez Powiatowy Urząd Pracy w Janowie Lubelskim oraz jego partnerów. Program promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2017-2020 jest spójny z obowiązującymi dokumentami strategicznymi, dotyczącymi między innymi problematyki bezrobocia i utrzymania zatrudnienia, funkcjonującymi zarówno na szczeblu europejskim, krajowym jak i regionalnym.

PRZEWODNICZĄCY
ZARZĄDU POWIATU

Grzegorz Pyrzyna

